

5286
Trinitatis-Søndag 1846
1846

Grundtvigs prædikenmanuskripter fra 1845-46, fasc. 36,
udgivet januar 2010 af Lars Toftdahl Andersen
i Grundtvig-Byens digitale bibliotek med støtte fra
Tipsmidlerne (2001) og N.F.S. Grundtvigs Fond (2010).

8 ms, 7. juni 1846

Trinitatis-Søndag 1846

Hellige Gud-Fader! – Dit Ord er Sandhed! Dit Ord til os er Aand og Liv! – Troens Ord, som maa høres! ja, Himmelske Fader! Vi stadfæste daglig kun alt for klart Din Søns Vidnesbyrd, at hvad som fødes af Kiød, er Kiød, o, stadfæst ogsaa Du, som ene kan, daglig klarere hans Vidnesbyrd, at hvad som fødes af Aand, er Aand! Lad det kiendes paa Dit Ord, paa vor Tro, vort Haab og vor Kiærlighed, som Alt er af Din Aand, saa vi maae findes fyldte af din Helligaand, fornyede i Sindelag og Kraft til al god Gierning. Bøn-hør os i Vorherres Jesu Christi Navn: Fadervor! Du, som er i Himlene!

Christne Venner! der har været eller der kommer en Time for os alle, da Herrens Tale til *Nikodemus* om *Gienfødelsen* falder os alvorlig paa Sinde, saa vi sætter os i hans Sted og mærker da, det gaaer os ikke bedre end ham, vi veed heller ikke, hvad Herren mener og kan ikke bare os for Spørgsmaalet: hvordan lader det sig gjøre, kan et gammelt Menneske fødes paany, kan han igien gaae ind i Modersliv og fødes? Dette skal da hverken forundre eller videre bekymre os, da det nødvendig følger af vor naturlige Uforstand paa de Ting, som høre Guds Aand til, men det maatte ikke skee os meer end een Gang, Herren skulde ikke behov at sige to Gange til Nogen af os: lad det ikke forundre dig, at jeg sagde: I skal fødes paany, thi Nødvendigheden af en ny Fødsel, naar vi, som er af Naturen kiødelige, skal blive aandelige, den kan og skal blive os indlysende den første Gang, vi alvorlig eftertænke Herrens Ord til *Nikodemus*, og *Gienfødelsens* Mulighed maae vi jo troe paa, naar vi troe paa *Jesus Christus*, som den levende Guds Søn, der vidste hvad han

Trinitatis-Søndag 1846

sagde og vidnede kun hvad han havde seet, thi vi kan jo dog ikke baade troe paa ham og kalde hans Vidnesbyrd i Tvivl. Troede saaledes Nikodemus kun virkelig hvad han bekiendte, at Jesus var en guddommelig Lærer og at Gud var med ham, da burde han som en Lærer i Israel aldrig forundret sig over at Herren sagde: I skal fødes paany; thi hvorfor kom han til Jesus om Natten uden fordi han ikke turde om Dagen, og hvorfor turde han ikke om Dagen, uden fordi han lod sig kyse af Verden, og havde altsaa ikke *den* Tro, der overvinder Verden, fattedes det Liv, som Aanden giver og trængde altsaa aabenbar til at fødes af Aanden.

Og var det nu saaledes med ham, der dog kunde see, at Gud var med *Jesus*, saa Gienfødselen var begyndt med hans Øine, hvad burde han da, som en Lærer i Israel tænke om de Mangfoldige, der var aldeles blinde for Guds Aabenbarelse i *Jesus Christus*, burde han ikke finde, at de trængde haardt til at blive aldeles nye og andre Mennesker, saa det slet ikke maatte undret ham, at den guddommelige Lærer sagde: I skal fødes paany; han burde aldrig gjort det urimelige Spørgsmaal: hvordan? men han burde strax sandet Herrens Ord, at Gienfødselen er nødvendig, og kun spurgt *hvoraf* og *hvorved* den skulde komme, og da troet Herren paa hans Ord, at det er af *Vand* og *Aand*, vi maae gienfødes for at komme ind i Guds Rige.

Og ligesom det nu var med *Nikodemus*, saaledes er det jo med os, thi saalænge Gienfødselen er os fremmed, saalænge kommer vi ogsaa kun til *Jesus* om Natten, fattes ogsaa vi den Frimodighed til at være Herren bekiendt for Ven og Fiende, være vor Tro bekiendt hvor den hades og spottes,

Trinitatis-Søndag 1846

være vort Haab og Guds Ord bekiendt, selv naar de har Skinnet imod sig, og hvormeget Andet er der ikke, som vi, med Herren og hans Apostler for Øine, maae føle, vi fattes for at ligne dem, saa at om end Alle var ligesaa christelige, som vi, burde det alligevel intet Øieblik forundre os, at Herren siger: I skal fødes paany, men vi burde meget mere glæde os ved den Oplysning, at det er kun ved et stort Guds Under, vi kan faae hvad os fattes, vi burde aldrig engang fristes til at spørge: hvordan kan det gaae til, som vi veed maa ligesaameget overgaae vor Forstand, som det overgaaer vor Formue, men vi burde inderlig takke Herren, fordi han har ført os til det *Vand* og den *Aand*, hvoraf vi kan gienfødes til Guds Børn og Indbyggere i Hans Rige.

Dog m. V. om det end maaskee alt mange Gange har forundret os, at Herren siger: I skal fødes paany, om vi end tit skulde have begyndt at tænke alvorlig paa Gienfødelsens Nødvendighed, men enten ladet os forstyrre af Tvivl om Dens Muelighed, eller afbrudt os selv med det Mundsveir, at hvad der i den Henseende kunde og skulde skee med os, maa jo være skedt i *Daaben*, siden Skriften udtrykkelig kalder den Gienfødelsens og Fornylsens Bad med den Helligaand, saa lad det dog nu blive anderledes! idag, om vi hører Herrens Røst, saa det falder os paa Sinde, at han har ogsaa sagt til os: I skal fødes paany, thi uden Nogen bliver født paany, kan han ikke see Guds Rige og uden Nogen bliver født af *Vand* og *Aand*, kan han ikke indkomme i Guds Rige; da lad os holde fast paa det Ord, til det bliver os indlysende at vi maae alle i Sandhed fødes paany, og til det bliver os en Daarlighed at spørge: hvorledes kan dette skee, men en Glæde, at

Trinitatis-Søndag 1846

han som veed alle Ting og kan ikke lyve, har lovet os, det skal skee med os Alle, som vil troe paa Ham, og til det bliver vor inderlige Bøn at det maa blive os klart ikke hvordan det skeer, men at det er skeet, saa vi baade see Guds Rige og har fundet et blivende Sted, hvor der er evig godt at være.

Ja m. V. det er Guds gode og vise Styrelse, det er Hans Vei paa Jorden, at ligesom baade enhver af os og hele vor Slægt hver Dag nærmer sig den Nat, da Ingen kan arbeide, saaledes kan og skal det hver Dag blive os klarere, *hvad* der er vort Dagværk her-

neden, og at det kun lykkes, naar vi vidunderlig *fødes paany*, og endelig, at der har aldrig været og bliver heller aldrig paa Jorden noget andet virkeligt Gienfødsels og Fornylsens Bad, end det Vorherre Jesus Christus har indstiftet af Vand og Aand i den hellige Daab for alle sine Troende.

Medens derfor Gienfødselse baade i Menneskeslægtens Barndom var og i hvert Menneskes Barndom er det Dunkleste af alle aandelige Ord, saaledes bliver det i Kirkens og Menneskets Alderdom forsaavidt det Klarest, at baade dens Nødvendighed er indlysende og at vi see, den maa gaae for sig paa en hemmelighedsfuld Maade, som vi umuelig kan begribe. Vi kommer nemlig til denne Verden som Reisende til et fremmed Land, og kom der nu en Vildfremmed til os paa denne Tid af Aaret i de længste og lyseste Dage, da Skoven staaer i sin Pragt og alle Fugle synge, da Alt staaer i fuldeste Grøde og alle Blomster ligesom kappes om at udfolde deres Skiønhed og udbrede deres Duft, da kunde det let falde ham utroligt, naar vi sagde, at Jorden maatte blive øde og tom, dersom Gud ikke paa forunderlige Maader gienfødte Lyset og Varmen, Livet og dets Glæde,

Trinitatis-Søndag 1846

men kom den Fremmede til os ved Juletider, midt om Vinteren, naar Dagen er, som man siger kun to stumpede Ender, kun Morgen og Aften hardtad ud i eet, naar han saae kun Iis og Sne, Døds og Forkrænkeligheds Tegn og Spor, hvorhen han vendte Øiet, da vilde det være ham indlysende at her trængdes til en heel og vidunderlig Gienfødselse og vilde være ham glædeligt over al Maade, naar vi vidnede, at den ventede vi ogsaa sikkert af den gode Gud, da vi alt havde oplevet den mangfoldige Gange, saaledes vilde det være med ham, hvis han ikke var kommet fra en Verden, hvor evig Død herskede og havde den herskende i sit eget Inderste, saa han hverken elskede Livet eller vidste hvad det var.

Ja m. V. netop saaledes er det *aandelig* med os Alle, saa i vor Barndom og Ungdom, som er Livets Vaar og Sommer, da synes det os let, som om vi havde Nok af Aand og Liv og Varme, Haab og Trøst og Glæde, saa vi behøvede ikke at gienfødes og fornyes,

men kun at opholdes og styrkes for at være fuldkommen lykkelige, men alt som vi nærme os Alderdommen og jo meer vi træde ind deri, naar, som Prædikerens siger, Vinduerne blive mørke og Alting seet paa Gaden og Røsten i Møllen lav, og Alt under Solen Forfængelighed, da maa det blive os klart, om vi ellers har mindste Følelse af det rette, det evige Liv og den uforkrænkelige Glæde, at vi trænge høit til Gienfødelse og har altid trængt dertil, fordi Alt

Trinitatis-Søndag 1846

hvad vi i Ungdommen glædede os ved, stolede og haabede paa eller længdes efter, det viste sig i Tidens Løb at være enten Blændværk, eller dog uægte, ubestændigt, forgængeligt, saa hvis vi ikke har et Dyrs men et Menneskes Hjerte, da maae vi baade føle Gienfødelsens Nødvendighed og glæde os over den Aabenbaring, at den er os beredt af ham, som døber med den Helligaand.

Og see m. V. vi lever endelig i en Tid, da vi ikke selv behøver at være gamle af Dage, men blot at være kommet til Skiels-Alder og have saamegen Tro paa Jesus Christus, som Nikodemus bekiender i Dagens Evangelium, Tro paa ham, som en i Sandhed guddommelig Lærer, der har Gud med sig i Alt hvad han siger og gjør, da bør det endnu langt mindre forundre os end ham, at Herren siger: I skal fødes paany; thi vel maatte han, som en Pharisæer, der bekiendte Aand og Engel og Dødes Opstandelse, ikke blot vide, at Sadducæerne, som nægtede alt Dette, var mange og syndes Mængden den Klogeste, men ogsaa vide, at Pharisæernes Bekiendelse var tit kun et Mundsveir, og Troen derpaa med det deraf udspringende Haab hardtad hos dem alle saa dødt eller dog saa sygt og svagt, at skulde disse store Ord: Aand, Engel og Dødes Opstandelse træde levende i Kraft baade hos ham selv som en Lærer i Israel og hos hans Tilhørere, da hørde der en Gienfødelse til. Vel

Trinitatis-Søndag 1846

maatte det være saa med Nikodemus, men hvormeget mere da med os, som leve i en Tid, da Aand, Engel og Dødes Opstandelse, uden hvilke al Tanke om Himlen og det evige Liv er død og magtesløs paa Jorden, da disse Ting hardtad kun er uafgjorte Spørgsmaal eller luftige Skygger for den, der ikke, som Mængden, er aldeles ligegyldig derved eller som de saducæisk Selvkloge nægte og belee dem.

Hvem siger mere *han* om Aanden, som en virkelig Person, der veed hvad Han gjør, hvem beder mere af Hjertens Grund Guds hellige Engleskare en Skandse om os slaae, hvem venter mere vist at staae paa Støvet, naar hans Legem har været hensmuldret deri og med sine egne Øine at see Herren naar han kommer i Skyen, ligesom han saaes opfare, de er snart talte, og de vil netop dybest føle, de trænge til at fødes paany.

Og troe vi nu Herren, at der er kun een ægte ny Fødsel til at indgaae i Guds Rige, Fødselen af Vand og Aand, og slutte, som vi maae, at den skal søges i Daaben efter Herrens egen Indstiftelse, maae vi da ikke føle, at Daaben trænger selv paa en Maade til at fødes for os paany, det vil sige, at vi trænge til et nyfødt Begreb om *Daaben*, saa vi hverken see paa Vandet *uden* Aand som et Gienfødselsens Bad, eller tænker at Aanden som svæver over Vandet, skal stige op af

Trinitatis-Søndag 1846

Vandet eller gribes af Luften, men søge Aanden, hvor han i Daabs-Ordet svæver over Vandet og sammensmelter med vandet, som Apostelen siger, det er Vandbadet i *Ordet*, hvoraf vi gienfødes til det levende Haab ved Christi Opstandelse!

Ja m. V. kommer vi ikke til for Alvor at føle Trangen til en Gienfødselse, som den største af alle Hemmeligheder, da er det fordi vi er fremmede for Gud af Moders Liv, thi ellers maae vi med mindste virkelig Tro paa den Herre Jesus Christus see os selv midt i Dalen med Israels døde Been, hvorom Herren spørger: du Menneske-Søn! kan disse Been blive levende! thi hvad vi kalde Christi Kirke er kun som en stor Kirkegaard baade indvortes og udvortes, saa skal der blive Liv igien, maa der skee en Gienfødselse,

der ligner de Dødes Opstandelse, fordi det aandelig er en Opstandelse fra de Døde, og vi maa vel sige med Herren i Aabenbaringen: salige ere de, som tage Deel i den første Opstandelse! over dem har den anden Død ingen Magt, Amen i Vorherres Jesu Navn Amen!